

DIRECTOR:
ALEXANDRU RUSU

DACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
AJ—JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Și garmond: 6 Lei. La
blicități repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

De sfintele Rusalii

Din minunatele gânduri de Rusalii ale marelui episcop Prohászka, reținem următoarele caracterizări ale sufletului de om nou, creat prin pogorirea dela Rusalii a spiritului adevărului, al tăriei și al mângâierii.

1. Este tipul frumuseții sufletești. Pe aceasta se privește profetii, apostolii, sfinții și credincioșii; pe aceasta o predică, o pictură, o sculptură; intru aceasta muncește biserica apostolică: pentru frumusețea sufletului virtuos, nobil și curat. Athena avea statui minunate, la margini de drumuri, intruca gustul poporului să se nobiliteze: în vremea creștină avem muzeele frumuseții sufletești. Operele de artă stau pe pedestalul altarelor; pe acestea le privim, le cinștim și admirăm. Prima este sfânta Fecioară, cea mai frumoasă fată de împărat și maică a Domnului; pe fața ei neaua sfințeniei, pe sinul ei copilul. Nu este o frumusețe de artă, ci „floarea câmpului și crinul văilor”; nu este o splendoare rece, căci este mamă, care iubeste; are, ce-i drept, cunună de stele, dar locuiește în casa din Nazaret; soarele o incunjoară, iar știe să plângă și drumul ei spre casă este acela al crucii... Iar celelalte opere de artă sunt toate la fel; copiii îi seamănă.

2. Mai este apoi tipul tăriei, puterea aceluia simțământ nelăfricat, hotărât și natural, care se găsește în virtute. Nu puterea mușchilor, ori a campionatelor; nu puterea forței, ori a pasiunii; aceste nu sunt decât trup și capriciu. Ci simțirea liniștită, simplă, armonică, dumnezească. A simți împreună cu Dumnezeu! Aceasta poate să fie în băiat, în fată... Aceasta intră în inimile noastre deodată cu iubirea poruncilor lui Dumnezeu și sporește în noi pe măsura, în care știm să ne jertfim și să ne abnegăm. În această iubire sufletul devine simplu, de viață, practic și simpatic; nobilitează mediul și se impune pe întreagă linia, acasă, la vatră, la patul de boală, în societate și lângă sicriu. Și ce putere are, când privește cu ochi de copil spre cel infuriat și când în chaosul acestei lumi începe să cânte. Să ne încredem în puterea simțirii evanghelice... să citim adeseori evanghelia și să lăsăm ca spiritul ei să ni-se reflecteze pe suflet: va fi întocmai ca roua de după miezul nopții pe iarba însetată.

3. Este, în sfârșit, tipul sufletului plin de Dumnezeu, eu simț pentru adâncime; cu simț pentru Dumnezeu și grația lui. Mulți le privesc cu oboseala numită „fin de siècle”, ori cu ușurătatea provocatoare a frivolității; dar adâncimea rămâne adâncime; din ea se ridică metafizica și lumea de dincolo. Are simț pentru curățenia vieții, din care izvorește bucurie, seninătate și bună dispoziție. Lumea este tristă; mai curând, ori mai târziu, golătețea se exteriorizează pe ea în chipul tristeții. O pilă clasică pentru aceasta este lumea păgână cu programul ei senin și cu frumosele-i zeițe, dar cari n'au fost în stare să înflorească un zimbet pe fața pământului. Ce bine ne este nouă, cari putem privi spre pământ cu conștiința inimii curate, iar spre cer cu însuflețirea nădejzii din ochi!

Gânduri de serbătoare

Cauze și remedii în chestia deosebit de importantă a participării credincioșilor la serviciile divine

de DUMITRU NEDA, preot

Biserica goală (în Dumineci și sărbători) e cea mai grea boală pentru un suflet preoțesc cât de cât simțitor. Pustiul încăperii sfinte are reflexe deprimante asupra zelului pastoral a celui ce aduce sfânta jertfă la altarul Domnului. Căci nu-i chiar de loc încântător și îmbărbătător să fii glasul celui ce strigă în pustie... Despre asta cred că nu se îndoiește nimeni.

Și totuși cazuri la fel vor fi destule, nu numai în Banat, — lăsăm la o parte chestia că oare pe drept ori pe nedrept e ironizat acest colț de țară în care, în treacăt fie zis, noi uniții, suntem mici oaze, aproape dispărute, cu puține excepții, ca fiind „fruncea” în devierii — ci și aiurea, în cuprinsul larg al provinciei mitropolitane române unite. Problema, deci, poate fi socotită ca fiind de interes general și dezbaterii ei numai bine poate aduce unei însemnate cauze spirituale obștești.

* * *

Frații preoți ai districtelor protopopești Vermeș și Bocșa-montană (eparhia Lugjului) în sinodul din primăvara anului în curs, pe lângă lucrările în scris, au avut și un frățesc schimb de idei ad rem, cari pot să trezească și în alții frumoase îndemnuri de sfinte Rusalii. Retac numele, ca să nu vatăm modestia nimănui și mă restrâng la simpla înșirare a părerilor exprimate și controversate cu acel prilej asupra chestiei: De ce nu trag oamenii la biserică?

1. Pentru că sunt ignoranți în materie religioasă. Nu cunosc valoarea jertfei liturgice și de aceea nici n'o prețuiesc după merit. Stau prin urmare sub influința obiceiului local, vechiu, de obârșie ortodoxă (aici în Banat sârbească): ajunge să mergi la biserică la sărbători mari și eventual când se lasă cu crucea la hotar, când adecă se face paradă. Incolo: slujba-i pentru moși și babe (excelentă ocazie de dormit), de cumva n'au ceva de lucru pe lângă casă.

Răul acesta moștenit se poate îndrepta numai cu vremea: Crescând în alt spirit tinerele generații ce se ridică. Inceputul, temelial, o face catehiza conștientă. Puterea „datinei din bătrâni” este enormă, ce e drept, dar triumful așteptării treze și stăruitoare, e sigur. Vestirea cuvântului dumnezeesc cu pregătirea recerută și respectul cuvenit, va câștiga și el, negreșit, pe lângă cei mici, pe mulți și dintre cei mari, pentru ascultarea sf. liturghii cât mai regulat. Scaunul mărturisirii îmbie și el un moment prielnic pentru a infiltra în suflete conștiința acestei datorințe creștinești

de împlinit neapărat. Atingerile silnice la fel. Numai să se știe preotul folosi de ele.

2. Lungimea slujbelor înstrăinează și ea multă lume de biserică. Să stai două-trei ore, în picioare, ascultând, deseori, pornirile spre răcnire ale unui, ori — ceace-i și mai rău, — ale unor cantori ce vreau să se „producă”, întru cât nu-i vorba de vre-un moșneag ce mărăie monoton și obosit răspunsuri obișnuite, ori cântări a căror noimă n'o pătrunde nici ei nici cei ce-l ascultă (?), evident, nu-i ceva atractiv. Mai ales când e vorba de capete și mădulare trudite de zdroaba zilelor de amar-nică câștigare a pâinii.

Aici se poate ajuta întru câtva, despărțind utrenia de liturghie. Mănecatul să se facă mai de dimineață, cu o pauză de cel puțin o oră până la începerea „slujbei celei mari”, cum numește cu drept cuvânt poporul sf. liturghie în multe locuri. Vitele îngrijite, deretecatul prin casă, „ocolitul morților” și și alte mărunțișuri isprăvite, credincioșii pot lua parte la slujba care le poruncește biserica s'o asculte cu avlavie și cum se cuvine, sub păcat (cea răsăriteană, unită, după cea apuseană).

Coruri de băieți — de ex. I. Vidu pe 3 voci —, de se vor nimeri să fie, plictiseala e cași exclusă, chiar dacă altfel hodorogeala preotului și lipsa lui de estetism (teatralismul tot aci se poate număra) în gesturi, glas și mișcări, ar îndepărta pe credincioși dela tragedia măreață a sfintei jertfe degradate, în ce-i privește rulara posibilă, la a fi un biet spectacol tragi-comic.

3. Biserică urită (ca interior mai cu seamă) — spărietoare nu se poate mai potrivită. Poporul nostru e un popor eminent artistic. Cântecul lui, jocurile lui, portul lui sunt minuni de frumusețe. Cum i-ar fi atunci dragă Casa Domnului — ce ironie! —, decât carea e mai îngrijită cărciuma satului Păreși nevăruși de când lumea, sfinți ce se strâmbă la tine amărși și jerpeliși dintr'un iconostas prăfuit, odăjdii sfârticate, în colorii de prost gust și de altcum, isbutind se ofere, când is îmbrăcate, cel mai reușit tip de paiafă, scaune, străni și alte vechituri fără gust, bune de asortat cu ele vre-un „trandlărai” de periferie rurală, toate acestea își au partea lor de contribuție la repulsiunea față de lăcașul Domnului și tot ce se petrece acolo.

Preotul cu iubire de podoaba Casei Domnului se va îngriji să facă din bisericuța parohiei sale, un giuvaer de curățenie și o comoardă de frumuseți înălțătoare de suflet și inimă.

Firește, nu dintr'odată și nu numai din cassa bisericii. E cu mult mai bine să aibă parte cât mai mulți inși la procurarea podobielor bisericesti (după îndrumările preotului). Când un credincios știe, că între multele frumuseți ce *se văd* ale bisericii locale, una e a sa, vine cu mult mai bucuros la sf. slujbă, ca atunci, când nu-i leagă nimic *propriu* de acel lăcaș.

Oricare doamnă preoteasă ar putea pregăti odăjdii cu mult mai frumoase și mai ieftine, ca cele cumpărate gata, te miri de pela cine, de creștini cucernici. Tot sub conducerea înțeleaptă și cu simț artistic dezvoltat al numitelor doamne s'ar putea prevedea bisericile și cu celelalte utensilii textile. Pilde îmbucurătoare au fost, sunt și vor fi. De s'ar generaliza!

4. *Procedura autorităților civile cari nu respectează repausul duminical* e o piedecă mai mult în calea celor ce ar călca mai des pragul bisericii. Auzi nu odată observația: „Domnul notar e domn cu școală și învățătură; dsa de ce ține cancelarie în Dumineci și serbători în vremea slujbii și nu vine la biserică...? Se țin în Dumineci și serbători băleiri, se țin licitații oficiale, se dau ordine prin baterea tobei, se îndeplinesc lucrări de robotă, — ei! și câte nu fac „domnii“ de tot felul, dela sate și dela orașe, în timpul sacru al serbătorilor celor alese și legate și încă tocmai în vremea slujbelor dumnezești, pasă-mi-te, în vederea recreațiilor postmeridiane!?

Un singur district protopopes, și nici două, și nici nouă, nu pot schimba situația aceasta. Ar fi bine să reclame toate parohiile tulburate de atari proceduri, la mai marii bisericesti, iar aceștia, într'un glas, la mai marele autorităților civile administrative (Ministerul Internelor). În acest punct e de nădăjduit că s'ar solidariza cu noi și frații ortodocși.

...Iar unele fețe bisericesti să nu mai facă clăci în Dumineci ori serbători.

5. De cele mai multe ori cel mai serios împiedecător al credincioșilor dela biserică e — *preotul odios poporenilor săi*. Pricinile odiului pot fi multe. Intre ele figurează însă în

primul rând: „*stola*“ *exagerată, spiritul gheșftar și lipsa de tact social* (=nervozitatea mitocanului parvenit). Țăranul român îndeosebi, are o fire paradoxală: e materialist milostiv. Strânge bani albi pentru zile negre și-i leagă cu șapte noduri, dar în fața mizeriei inima i-se moaie și-și dă și sumanul din spate. Pe lângă aceea este extrem de simțitor în ceace-i privește cinstea „obrazului“. Nu-i greu de înțeles acum că, neînțelegând situația materială, atât de adesea, precară, a preotului, îi ia în nume de rău acestuia că-i silește să scoată și pentru dânsul din pungă stoarsă de atâția alții de cuprinsul ei adunat cu multe sudori, un „șezând la umbră“, cum crede el despre „domni“ (ici-colo preotul inclusive). Tot așa sunt ușor de găcit resorturile resentimentului popular față de sluga lui Hristos ce se pricepe la „învărteli“ în contul altora, mai puțin legați de percepțiile unei etice supra pământene.

Credincioșii pot greși, cum și greșesc de multe ori, în motivarea antipatiei lor, dar faptu-i fapt și noi caută să ținem seama de-un fapt ca acesta, cu urmări dezastruoase în privința putinții de-a moraliza turma încredințată nouă.

Care va să zică: „stolar“ moderat, gheșfuri mai rar, de orice natură ar fi, fineță în vorbă și tratamentul credincioșilor, și *viață sfântă în înțelesul cel mai deplin al cuvântului* (pildă de urmat sf. Ion Vianney). Atunci drumul bisericii va fi iarăși bătătorit de mulțimile cucernice, recâștigate și lui Dumnezeu și bisericii.

Viața de familie a preotului îngreuiază mult mișcarea liberă și fără grija celor materiale a apostolului. *Independența materială* a preotului căsătorit fiind mai greu de ajuns ca aceeaș independență a *preotului celibe*, ar fi de dorit să fie încurajată această viață pe toate căile, oricâte prejudeții ar „milita“ împotriva ei la noi. Multe parohii foarte slabe din punctul de vedere al venitelor, până mai ieri-alaltăieri, vor fi totdeauna îndatorate la speciale mulțumite celibitorilor ce și-au jertfit, literal, ani de viață, pentru ele (de ex. Belotinș, Ghelar, Ohaba-Forgaciu, Târnova, Racovița cu Hițiașul, Cibul cu Poiana, Iezvinul, Beba cu Iancahida

ș. a.), până au trecut peste crizele materiale și morale ale înfiripării și consolidării, or refacerii.

* * *

Mai sunt ele și alte cauze și remedii rului din chestie. Au fost discutate de prezenți cu frățească stimă împrumutată și unanimă părintească îngrijorare. Cu acstimă față de toți frații și cu aceeași îngrijorare se dau în vileag cele de mai sus. Problema fiind de mare interes spiritual și prin aceeași și național totodată, s'ar cuveni să fie cât temeinic tratată, ca să poată fi cât mai cum rezolvită și cât mai rodnic realizată.

Deie Domnul!

Blajul pentru serbările dela Alba-Iulia
O circulară din săptămâna trecută a mitropolitului nostru din Blaj face, în legătură cu sărbătorile aniversare dela Alba-Iulia, o referință asupra trecutului de suferințe a neamului nostru și mulțumind lui Dumnezeu pentru binele imens ce ne-a hărăzit prin unirea tuturor mâinilor într'o singură țară, frumoasă și bogată, ia dispoziții privitor la prăznuirea cuviincioasă a aniversării dela 20 Maiu.

Pentru importanța zilei de praznic, ținem și noi din ea părțile ce urmează:

„Suferințele noastre de veacuri, luptările politice purtate din cea mai curată iubire de neam și jertfele de pe toate fronturile au scut inima milostivului Dumnezeu, care, permulțumim sa bunătate, a adunat la olaltă, în minunată țară pe frații cari grăiesc acele limbi și cari în totdeauna au avut acele dorințe naționale.

„Astăzi toată țara răsună de limba de aur a mamei noastre, și nimănui nu-i se face ciumă cea mai mică supărare pentru că e Româna. Astăzi, când grăiește Regele, își tresaltă inimile de bucurie, căci vorbește după gândul și de la gura lui Dumnezeu. Astăzi deputații și senatorii sunt aleși din toți oamenii cari poartă necazurile țării, și dacă va da bunul și înduratul Dumnezeu să treacă greutățile legate de orice răsunet cari sunt nu numai la noi, ci apasă foarte tare și în țările mai înaintate, România va fi un adevărat raiu pământesc. Da, căci d

☐ ☐ Folța „Unirii“ ☐ ☐

Pro memoria

— Un premergător uitat*) —

de Cezar Petrescu

Adesea o comemorare devine un prilej de a te slăvi pe tine, în loc de a înălța memoria celui sărbătorit. Cuvântătorii se ascultă pre ei, plini nu de cele ce spun, ci de cum spun. Oare câți dintre noi, n'am văzut jalnici vorbitori de înmormântări și înfocați închinători de banchete, rotind după încheiere o privire plină de sine și milogind aprobarea: — „Nu-i așa că am vorbit frumos?“

Festivitățile noastre, dincolo de bucuria firească a faptelor împlinite și pentru totdeauna pecetluite de istorie, cer mai multă smerenie. Defilarea alaiului cu trâmbețe și sclipitoare vestminte în soare, e privită nu numai de tribunele oficiale, ci de martori mai aspri și nevăzuți, de dincolo de veac. Sunt acei care au pregătit toate eliberările și unirile, cu mari suferințe și cu tăcute eroisme. Pe mulți îi ui-

*) Reținem din numărul dela 9 Maiu c. al ziarului „Curentul“ din București aceste șire de pioasă și caldă evocare a vrednicilor naționale a celui ce a fost episcopul Inocențiu M. Klein, care trebuia pomenit măcar în această formă din prilejul serbărilor naționale la ordinea zilei. N. R.

tăm. Ca și viața, posteritatea e părtinitoare și nestatornică.

Dintre atâtea nume câte flutură pe toate buzele, unul este cu deosebire lăsat în umbră cu toată stăruitoarea dreptate pe care i-o face neostenitul istoric Nicolae Iorga, în cartea despre trecutul Ardealului românesc. Este vlădica *Inocențiu Micu Klein, întâiul cărturar luptător pentru libertățile și drepturile Românilor din Transilvania, cel care a urzit programul național reluat și desăvârșit de urmași*. Acest fecior de țăran din Sad, a vorbit întâia dată răspicat Curții dela Viena și a fost primul episcop unit, care în loc de bunuri materiale și vremelnice s'a încumetat să afirme drepturile *naționale* ale iobagilor din Transilvania.

Lucrul se cuvenea cu atât mai apăsător amintit, cu cât la 25 Februarie din acest an se împlineau două sute de ani, de când Ioan Micu primea cărja de vlădică după moartea episcopului Giurgiu-Patachi. Aniversarea a trecut în nepăsarea tuturor. E o respirație care i-se cuvinea acum.

Înaintașii săi, Atanasie și Giurgiu-Patachi abia cutezau să ceară dela Împărat împlinirea condițiilor din actul de unire cu biserica Romei. Inocențiu Micu Klein, merge la împărat în numele poporului român, afirmând aspirații și drepturi, care aveau să alcătuiască crezul politic al generațiilor din două veacuri.

El îndrăznește să spună Împăratului: „Noi

Românii suntem stăpâni prin moștenire ai acestei țări... din epoca lui Traian, și noi avem domeniul și satele întregi care ne aparțin de drept. Am fost striviți sub povara greutăților de felul și prin împilările milenare la care ne supus cei mai puternici decât noi. Națiunea noastră este mai prejos decât celelalte neamuri conlocuitoare în ce privește virtutea științelor ori priceperea în treburile statului“. Iar cu un prilej, spune: „Națiunea română e cea mai meroasă pe acest pământ al Transilvaniei“.

Nu stă aci, în simple și tari cuvinte, vece de două veacuri, tot programul luptelor naționale, care încep cu el și sfârșesc cu adunarea din 1918, la Alba-Iulia?

Operele celor trei luptători ai școlii ardelenice, de unde socotim începutul deșteptării naționale din Transilvania, au apărut cu deosebire mai târziu. Este aproape de miracol gândul, că un fiu de țăran, crescut în școlile Ungurilor catolici, a știut să descopere el singur semăna cea bună, pe care avea s'o împrăștiie mai târziu școala lui Samuel Micu, George Șincai și Petru Maior.

În dieta Transilvaniei, în mijlocul Ungurilor și Secuilor privilegiați și gata să-l sfâșie glasul lui sună neclintit în furtuna urlik spumegând:

„Dacă nu e nici o inconveniență ca Români să supoarte toate sarcinile asemenea celorlalte națiuni, ba chiar și mai mult decât ele împreună, cum să nu poată fi socotiți egali“.

Rege și până la cel mai mic slujbaş, cu toții vor sta la muncă și la trudă pentru fericirea poporului românesc.

„De aceea, cuvine-se cu adevărat, ca pomnind ziua mare ce ne-a legat de vechea țară românească, să ingenunchem la altarul Celui Preaînalt și să-i aducem fierbinți mulțumite pentru toate facerile de bine, de cari ne-a făcut părtași“.

Spre ratificarea Concordatului. Marția trecută, în 14 Maiu, s'a depus la Senat, din partea dlui ministru de externe G. G. Mironescu, proiectul de lege pentru ratificarea Concordatului român cu Vaticanul, încheiat la 10 Maiu 1927.

Cu toate că documentul iscălit atunci din partea țării noastre de d. V. Goldiș, fostul ministru al cultelor, spunea apriat că „schimbul ratificărilor va avea loc în Roma *cât mai curând posibil*“, a trebuit să treacă peste doi ani în cursul cărora, nu odată era să se răstoarne întreg aranjamentul —, până când s'a ajuns în urmă la hotărîrea ratificării, care e vorba ca până la sfârșitul săptămânei viitoare să fie un fapt împlinit.

Textul concordatului depus spre ratificare pe biroul Senatului este cel publicat din partea dlui V. Goldiș în cartea sa „Concordatul“, cunoscut din partea cititorilor noștri din numărul 8 dela 23 Februarie c. al „Unirii“. Asupra lui s'au mai cerut și obținut totuș dela Roma câteva explicații privind articolele IX (chestia personalității iuridice), XIX (limba de propunere în școlile ordinelor și congregațiilor religioase) și XX (profesorii de religie), cari autorizează guvernul de a interpeta, cu ocaziunea ratificării, acești articoli în mod autentic potrivit cu dorințele exprimate de guvernul român, la 20 Iulie 1928, prin d. N. Titulescu, pe atunci ministru de externe. Autorizarea aceasta s'a obținut la 22 Octombrie 1928, când Monsignorul Angelo Maria Dolci, Nunțiu

și în ce privește drepturile? *Căci dreptul natural însuși prescrie că cine suportă greutățile, să aibă și drepturile*. Gândiți că acestea sunau cu mai bine de jumătate de veac, înainte de revoluția franceză!

Iar când după memoriul înaintat în 1744, Inochentie Micu Klein e chemat la Viena pentru a da seamă de uneltirile sale revoluționare, el convoacă acel sinod al protopopilor, preoților și credincioșilor, care e și cea dintâi adunare națională a Românilor din Ardeal, prin care clericii și norodul anunță că dacă glasul Românilor nu va fi ascultat, *vor abandona unirea cu biserica Romei*.

Mișcarea lui Horia își avea rădăcini în aceste adunări, după cum mai târziu „*Supplex libellus Valahorum*“ avea să fie ecoul mai nou și mai puternic al acțiunii pornite de acest Vlădică, înscris întâiul în lungul pomelnic al martirilor ardeleni. Mort în surghiun, la Roma, în părăsita lui chilie după douăzeci de ani de tăcută resignare, Inochentie Micu Klein, nu s'a bucurat nici după moarte de mai multă dreptate a istoriei. Luptătorii de mai apoi găseau sufletele pregătite. El ridicând un steag, a văzut în urmă-i gloatele stând nemișcate, fiindcă nu puteau înțelege încă vâpaia care-i mistuia marele suflet.

Și de aceea, poate, în mijlocul acestor sonore și strălucitoare serbări, ca o mustrare se ivește întrebarea de ce nu s'a gândit oare nimeni să-i ridice oasele din mormântul de la Arcoeli și să le aducă în pământul țării, pe care, el cel dintâi, a voit-o mare și liberă, cum o slăvim acum.

papal din București, a comunicat guvernului, că Vaticanul nu va ridica nici o obiecțiune împotriva interpretării propuse.

Asupra acestor interpretări vom reveni în numărul proxim, pe când sperăm să putem anunța și însași ratificarea, dar ținem să amintim de pe acum, că ele nu schimbă, cum era și firesc, întru nimic dispozițiile cunoscute ale Concordatului.

O amintire

Pius al IX-lea și Victor Emanuel al II-lea*)

În 27 Decembrie 1877, auzind că Papa Pius al IX-lea e bolnav, regele Victor Emanuel al II-lea însărcinează pe canonicul Anzino să meargă la Vatican să se informeze despre sănătatea Suveranului Pontifice. Pius al IX-lea primește pe canonic în camera sa, și după ce cunoaște scopul vizitei, rămâne un moment în tăcere, iar apoi răspunde cu voce liniștită:

— Canonic Anzino! spune lui Victor Emanuel că-i mulțumesc pentru interesul ce mi-l poartă, dar spune-i în schimb, să se gândească la sufletul său, pentru că i-se apropie ceasul, da, să se gândească la sufletul său.

Și repetând aceste cuvinte, bătrânul Pontifice începu să plângă.

Canonicul s'a achitat de misiune și regele a rămas profund mișcat...

La 3 Ianuarie 1878, regele a voit să se culce la Quirinal, ceea ce făcea foarte rar. Ne putând dormi, la 4 ore dimineața trece la fereastră și aprinde o țigaretă. N'a putut-o fuma până la sfârșit, și s'a culcat din nou, cuprins de fiori. N'a întârziat să se dea pe față o violentă pneumonie.

Atunci și-a adus aminte Victor Emanuel de ceea ce a spus el odată contelui M. de Cavour:

— „Dragă ministre, eu bucuros merg cu Dta până la poarta infernului, dar ajunși odată acolo, vă las să intrați singur înăuntru, vă previn de mai înainte“.

Chiemă pe canonicul Anzino și îl trimise din nou la Vatican, pentru a cere dela Pius al IX-lea, dacă nu o binecuvântare, cel puțin o iertare. Papa, socotind în regele numai pe fiul rătăcit și apoi pocăit, autorizează pe Monsignorul Scarponi să asculte spovedania regelui bolnav, care a primit apoi și sfintele sacrameente. Regele vru să facă atunci o retractațiune solemnă, dar anturajul său a refuzat orice publicitate a acestei declarațiuni.

Victor Emanuel moare la 9 Ianuarie 1878. Și după câteva zile, în timp ce-i duceau rămășițele la groapă, bătrânul Pontifice face să fie purtat cu fotoliul la o fereastră, de unde putea domina cu privirea cetatea eternă.

Privește mulțimea avidă de spectacole, desfășurându-se pe țărnișii Tiburului, și zice cardinalilor săi: „Sărmanul rege: cred că văd dărmându-se o operă clădită pe violență“.

O lună mai târziu, moartea a răpit și pe bătrânul Pontifice; regina Marguerite a cerut să i-se permită să sărute picioarele reci din patul funebru. Dar n'a fost admisă, decât în învălmășala mulțimii.

Instituirea ordinului Ferdinand I. Serbările jubilarie ale Unirii naționale au îndemnat guvernul să institue un nou ordin, purtând numele regelui înfăptuitor al idealului nostru de veacuri, merit să răsplătească vrednicia celorce au contribuit cu munca lor de orice natură la realizarea unirii tuturor Românilor.

*) În legătură cu reconcilierea dintre Vatican și Quirinal, care tocmai acum se ratifică de parlamentul italian, publicăm și noi — după „*Le Pèlerin*“ din Paris — această amintire, care nu poate fi lipsită de interes.

Decorațiile se vor împărți din prilejul serbărilor dela Alba-Iulia, iar proiectul votat săptămâna trecută cuprinde următorul text:

Pentru a se perpetua amintirea Regelui Ferdinand I, întemeietorul unității naționale și pentru a distinge pe cei cari, prin activitatea lor națională sau faptele lor militare, au contribuit în mod deosebit la realizarea unirii tuturor Românilor, sau pentru cei cari în viitor își vor câștiga merite excepționale față de țară, se institue pe ziua de 10 Mai 1929 ordinul Ferdinand I.

Organizarea și compunerea ordinului, condițiunile de admitere și înaintarea în ordin, modalitățile conferirii lui sunt acelea prevăzute în legea dela 8 Mai 1906, pentru instituirea ordinului Carol I cu deosebirea următoare:

Ordinul Ferdinand I va cuprinde și gradele de cavaleri și ofițeri, numărul cavalerilor fiind de 70, iar al ofițerilor de cincizeci. Gradul de cavaler va fi egal cu gradul de ofițer al ordinului Steaua României, iar gradul de ofițer va fi egal cu gradul de comandor al Stelei României. Din punct de vedere ierarhic, ordinul Ferdinand I urmează ordinul Carol I.

Insemnele și celelalte regule atingătoare de punerea în aplicare a acestei legi se vor stabili prin regulament.

Se institue, în acelaș timp, pe ziua de 10 Mai 1929, o medalie Ferdinand I menită a distinge munca și jertfele pentru cauza națională. Medalia se va putea conferi și doamnelor.

Regulile privitoare la acordarea medaliei Ferdinand I și insemnele ei se vor determina prin regulamentul acestei legi.

Știri mărunte

Alba-Iulie, uită-ți morțile!

*Alba-Iulie, uită-ți morțile!
uită-ți cătușile!
uită-ți roatele!
și deschide-ți porțile
și ușile!
deschide-le pe toate!..
Deschide-ți ferestrele
să-i prinz bucuriei sufletești, veștile.*

*Alba-Iulie, desparte-te 'n două,
să treacă la praznic țara mea nouă!...*

A. Cotruș

Concurs. P. Ven Ordinariat arhiepiscopesc publică, cu terminul de 10 Iunie, concurs la parohiile *Topa mare* (prot. Cluj), *Ocna Sibiului* (prot. Sibiu), *Meșcreac*, *Lopadea veche*, *Miraslău* și *Poiana Aiudului* (prot. Aiud), *Bucium* (prot. Făgăraș) și *Băgaciu* (prot. DSMărtin).

Apropos de ratificarea Concordatului. În legătură cu depunerea proiectului de lege pentru ratificarea concordatului, „*Neamul românesc*“ al dlui N. Iorga scrie următoarele: „D. Maniu a așteptat să treacă data de 5 Maiu (al doilea Paști) pentru a depune proiectul de concordat. Aceasta pentru a înlătura prilejul unor noi agitațiuni religioase. Guvernul speră să voteze legea până la 25 Maiu. Situația noastră la Vatican era atât de gingașe, în urma întârzierii ratificării Concordatului, încât de un an de zile nu avem ministru pe lângă Sfântul Scaun. D. Caius Brediceanu va fi numit la Roma înainte de 15 Iunie.“

Se suprimă 7 ministere și se fac și alte economii. Cu tot împrumutul extern, situația financiară economică a țării — secătuită până la măduvă de sistemul de guvernare a liberalilor — cere eforturi din cele mai simțite. Și guvernul a hotărît să le facă. În scopul acesta se vor suprima, în timpul cel mai scurt cele patru ministere ale provinciilor (Ardeal, Banat,

Basarabia și Bucovina), iar alte 3 (al cultelor, sănătății și lucrărilor publice) se vor contopi cu cele din cari au fost deslipite (instrucția, munca și comunicațiile). Se vor concedia apoi teți diurniștii și se vor tăia diurnele cu adevărat fantastice, ce se dădeau până acum pentru lucrări făcute peste orele legale. În plus se vor face toate reducerile posibile la materiale, în special cele privitoare la noui investițiuni, cari încă nu sunt în curs de executare. Nu-i exclus să se suprimă — și bine ar fi — toate subsecretariatele de stat.

Locale. Luni, a doua zi de Rusalii, va predica în catedrală p. Dr. Nicolae Lupu, profesor la Academia de teologie, iar Dumineca viitoare, a tuturor sfinților, p. Dr. Iuliu Florian, canonic mitropolitan.

— Implinindu-se anul acesta 175 ani dela deschiderea școlilor Blajului (1754), s'a hotărât ca această însemnată aniversară să fie comemorată în cadrele unor impunătoare serbări jubilar, în cursul anului școlar viitor. Pentru pregătirea lor s'a constituit, sub prezidiul directorului nostru, un comitet de organizare, care a și început să lucreze. Alături de alte multe manifestații culturale de ocazie, este în plan și scoaterea unui volum omagial, cu redactarea căruia a fost încredințat d. prof. Alexandru Lupeanu, directorul »Unirii Poporului«.

— Marția trecută s'a dat în sala de gimnastică a liceului opera »Barbierul din Sevilla«, susținută de membri ai Operei române din București și Cluj, cari au știut să atragă la reprezentație aproape Blajul întreg.

Concurs literar pentru elevi de liceu. Pentru a descoperi și a încuraja elementele tinerimei cu serioase aptitudini literare, »Adevărul literar și artistic« a instituit un concurs pentru școlari, la care pot participa elevii și elevele din clasa VII de liceu, sau din ultima clasă a școlilor speciale. Obiectul concursului îl fac cele mai bune compoziții libere la limba română, recomandate de profesorul respectiv. Lucrările vor trebui înaintate pe adresa dlui M. Sevastos, »Adevărul Literar«, strada Sărindar No. 9—11 până la 15 Iunie. Se acordă trei premii, și anume: *Premiul I, 5000 lei; premiul II, 3000 lei; premiul III, 2000 lei.*

S'a urcat scontul Băncii Naționale. Urmând pilda băncilor de emisiune din străinătate, Consiliul Băncii Naționale dela noi a urcat și ea taxa scontului întâiu dela 6 la 8 la sută, iar pentru lombarde dela 7 la 9 la sută, iar acum mai nou, în 14 Maiu, scontul dela 8 la 9 și jumătate, iar taxa de lombard dela 9 la 10 și jumătate la sută. În străinătate, și'n deosebi în Germania — a cărei acțiune similară a precedat imediat urcarea dela noi — se motivează lucrul cu aceea, că după ce Anglia avea o taxă de scont mai înaltă, capitalurile germane și chiar economiile luau drumul Londrei, unde găseau un plasament mai rentabil. La noi urcarea se pune în legătură cu problema refacerii noastre economice și financiare. Făcând anume parte din țările cu nevoi de capitaluri, trebuie favorizată — și gândul datează încă de pe timpul stabilizării — aducerea în țară a capitalurilor străine, ceace se atinge foarte bine prin urcarea făcută. Urmarea firească a acestei dispoziții a Băncii Naționale este, că și celelalte bănci au sporit sau vor spori proporțional interesele după banii depuși sau împrumutați, ceace înseamnă, evident, o scumpire a vieții.

O regională a cooperativelor din Ardeal. Zilele trecute s'a înființat la Cluj »Secția regională a oficiului național al cooperației române«. Ea este un fel de inspectorat regional pentru cooperativele din Ardeal, înființat în baza noii legi a cooperativelor, care a decentralizat cooperația. Conducătorul secției

regională este d. inspector general G. Constantinescu, un cunoscut și vechiu cooperativ. Toate cooperativele de orice fel din Ardeal se vor adresa în orice chestiune ce le interesează acestei noi autorități, urmând ca la București să se adreseze numai în chestiuni de finanțare (Banca centrală cooperativă, str. Brezoianu 17). Secția regională a cooperativelor deocamdată a fost plasată într'un local dela Camera de agricultură (palatul Camerei de comerț).

Schimbarea bancnotelor rupte. Fiind chestie de interes public, anunțăm și noi învițarea repetată a Băncii Naționale, că publicul să nu mai primească și să nu țină bancnote rupte, ci să le prezinte, pentru schimbare, la oricare sucursală a acestei bănci, ori la sediul central din București. Orice bancnotă, din care nu lipsește mai mult decât până la 1/4 a ei se consideră ca bancnotă întreagă. Valoarea jumătăților de bancnote din o bucată este jumătate din valoarea inițială și trebuie lipită fiecare parte detașată separat pe o hârtie, indicând adresa posesorului. Bancnote rupte în mai multe părți încă se primesc pentru schimbare, dar pentru acestea se plătește valoarea întreagă numai dacă se poate constata că toate părțilele rupte provin dela una și aceeași bucată. În caz de dubietate, părțile rupte și lipite se trimit la București, de unde răspunsul sosește, de regulă, în 3—4 săptămâni.

Limba cea mai răspândită. După o statistică recentă, limba engleză se vorbește de către 160 milioane de locuitori ai Mării Britanii, Americii de nord, Africii de sud și Australiei. Urmează apoi limba rusă, vorbită de 300 milioane indivizi, cea franceză de 70 milioane, italiana de către 55 milioane, spaniola de către 50, portugheza de către 25 milioane oameni. În această statistică nu sunt cuprinse persoanele care în afară de limba lor maternă, mai vorbesc și una dintre aceste limbi. A stabili numărul acestora este o imposibilitate. Totuși trebuie să amintim faptul, că în programul tuturor școlilor figurează învățământul limbei engleze și franceze.

Telefonul »Unirii«

Dr. B. Cluj. După informațiile ce avem, un termen definitiv pentru serbările jubilar de 175 ani a școlilor noastre din Blaj încă nu s'a fixat, dar se crede, că ele vor avea loc la 11 Octomvrie, data deschiderii lor dela 1754 prin episcopul Petru Pavel Aron.

»Biruința«. Cluj. Așa »anemic« — cum îl socotiți, fără ca aceasta să vă împiedece a urmări de aproape scrisul lui —, organul acesta a ajuns în timpul din urmă la dublul tirajului pe care-l avea într'un timp când era condus de unul dintre ceice azi vă inspiră pe Dvoastră și când de pe coloanele »Culturii creștine«, condusă pe atunci de ceice facem astăzi »Unirea«, a trebuit să-i se strige cuvântul bine cunoscut de »Unirea renascutur!« Și aceasta s'a ajuns — vă rugăm să o credeți —, pentru că »Unirea« mai nouă a început să continue firul întemeierilor, apărând pe întreagă linia interesele mari ale bisericii, în serviciul căreia a știut să pună permanent și atitudinea politică pe care a luat-o și pe care, azi mai puțin decât oricând, n'are nici un motiv s'o regrete. Că apoi ce aveți dv. cu canonicii Blajului, vă privește. Nu credem însă, că pe drumul pe care îl bateți veți putea întâlni vre-odată pe careva dintre ei. »Mărunței« și »insignifianți«, cum spuneți că-i socotiți pe cei de azi față de »urieșii« cari i-au precedat, ați fi fost totuși foarte fericiți, dacă la ultimele (și cele din urmă!) alegeri averescane ați fi putut captura pe vreunul dintr'angșii. Cum însă n'ați isbutit, ați ajuns (povestea strugurilor!) la convingerea că tot e mai bine să fie înjurăți. Dacă vă convine, puteți să o faceți și de acum înainte, dar nu credem că veți întâri prin aceasta ideea pe care o slujiți.

P. Cluj. Ne bucurăm de atitudinea pe care ați avut-o la desvelirea recentă a bustului regretatului profesor Bilașcu, cel dintâiu care ar fi aplaudat, fiind în viață, o atitudine similară. Și dacă cunoscutul d. A. H. dela »Biruința« are totuși cuvinte de desaprobar, calificând cele întâmplate drept »gesturi de învrăjbit« a celor două biserici surori, ar trebui să-i prezentați răspunsul ce vi-s'a dat dela inspectoratul clerului militar apropos de cererea ce ați făcut pentru a vi-se admite celebrarea alternativă cu confesorul militar ortodox la capela militară a garnizoanei Cluj, între soldații și ofițerii căreia se găesc — în frunte chiar cu cel mai înalt demnitar al armatei clujene — și atâția cari se închină nu după tipicul Sibiului, ci după acela al Blajului nostru. Cuvintele de motivare, semnate de însuși episcopul-general Stroia, că adevărat »o astfel de admitere ar însemna pentru ortodocși a profana localul de închină-

ciune al bisericii lor ortodoxe«, vor trezi poate de că și pe d. A. H. care nu poate să nu înțeleagă, că roșu unei biserici nu este identic cu acela al oricărui alt loc de întâlnire profană și că — cu toate recriminările ce se crede în drept să ne aducă pentru refuzul de a participa activ la serviciul divin din biserica încoronării — ar trebui să caute »gesturile de învrăjbit« mai curând în strana, la care slujește.

M. Alba-Iulia. Spuneți celui ce nu poate înțelege motivul, care îndeamnă biserica noastră să nu întreacă de astădată în biserica ortodoxă a încoronării, că pentru a se dumiri n'are decât să citească, pe marmora ce se va desveli poimâne în »Sala Unirii«, că Ardealul s'unit cu vechiul regat în numele »egalei îndreptățiri confesionale pentru toate confesiunile din stat«, un punct pe care noua Constituție a țării l-a adoptat pe de-a-tregul. Noul stat român nu mai are deci o religie de stat, ci doar două culte naționale, dintre cari unul ca ortodox este »dominant«, adică: »a mării majorități populare românești«. Constituțional și legal, biserica noastră română unită este deci pe picior de perfectă egalitate cu biserica ortodoxă și astfel nime n'are dreptul să-i ia în nume de rău, dacă înțelege să nu renunțe la o singură iotă din ceace îi garantează Constituția și legile țării. Făcând-o ar dovedi, că nu mai are nici un drept să existe și nimic nu este azi mai departe de intențiile ei decât tocmai aceasta.

O. Dr. V. Arad. Felicitându-vă pentru frumoasa apostolie, Vă mulțumim din inimă pentru serviciul făcut — Suma trimisă am primit-o și gazeta am pornit-o pe adresa arătată.

Biserica. Budești (j. Maramureș). Chităm primirea abonamentului pe 1929.

Parohia. Reșița. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

A. Oncești. Am primit abonamentul pe 1929.

Batoze Typul cel mai nou Tractoare Instalațiuni de moară

S. A. Română pentru Comerț de
Mașini Agricole

Cluj, Str. Reg. Ferdinand Nr. 63

Reprezentația generală pentru România a fabricii

Első Magyar Gazdasági Gépgyár
BUDAPESTA

(927) 7-77

FLEGLER

Întreprindere de tapetărie și zugrăvire artistică

Cluj, str. I. Rațiu

Zugrav modern de odăi. Specialități de tapetărie, asortiment din cele mai bogate

Întreprinde renovări, în stil, de biserici și castele; vopsiri de edificii și mobile, precum și lustruiri de email.

Execută, pe răspundere, stârpări de insecte.

Devize gratuite! — Comande din provincie se aranjează în condițiile cele mai favorabile

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

foșt

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu executate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 28-7